
DhvanyAloka Udyotah 1

த்⁴வந்யாலோக: உத்³யோத: 1

Document Information

Text title : Dhvanyaloka Udyota 1

File name : dhvanyaloka1.itx

Category : major_works

Location : doc_z_misc_major_works

Transliterated by : Rajani Arjun Shankar

Proofread by : Rajani Arjun Shankar

Latest update : January 4, 2002

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

October 7, 2024

sanskritdocuments.org

த⁴வந்யாலோக: உத்³யோத: 1

॥ ப்ரத²ம: உத்³யோத: ॥

ஸ்வேச்சா²கேஸரிண: ஸ்வச்ச²ஸ்வச்சா²யாயாஸிதேந்த³வ: |
த்ராயந்தாம் வோ மது⁴ரிபோ: ப்ரபந்நார்திச்சி²தோ³ நகா:² ॥

காவ்யஸ்யாத்மா த⁴வநிரிதி பு³தை⁴ர்ய: ஸமாம்நாதபூர்வ-
ஸ்தஸ்யாபா⁴வம் ஜக³து³ரபரே பா⁴க்தமாஹுஸ்தமந்யே |
கேசித்³வாசாம் ஸ்தி²தமவிஷயே தத்த்வமூசஸ்தத³யம்
தேந ப்³ரும: ஸஹ்ரு³த³யமந:ப்ரீதயே தத்ஸ்வரூபம் ॥ 1 ॥

பு³தை⁴ காவ்யதத்த்வவிதி³பி:⁴ காவ்யஸ்யாத்மா த⁴வநிரிதி ஸம்ஜ்ஞித: ,
பரம்பரயா ய: ஸமாம்நாதபூர்வ: ஸம்யக் ஆஸமந்தாத் ம்நாத: ப்ரகடித: ,
தஸ்ய ஸஹ்ரு³த³யஜநமந:ப்ரகாஸமாநஸ்யாப்யபா⁴வமந்யே ஜக³து:³ |
தத³பா⁴வவாதி³நாம் சாமீ விகல்பா: ஸம்ப⁴வந்தி |

தத்ர கேசிதா³சக்ஷீரந் — ஸப்³தா³ர்த²ஸரீரந்தாவத்காவ்யம் |
தத்ர ச ஸப்³த³க³தாஸ்சாருத்வஹேதவோ⁵நூப்ராஸாத³ய: ப்ரஸித்³தா⁴
ஏவ | அர்த²க³தாஸ்சோபமாத³ய: | வர்ணஸங்க⁴டநாத⁴ர்மாஸ்ச யே
மாது⁴ர்யாத³யஸ்தே⁵பி ப்ரதீயந்தே | தத³நதிரித்த்வ்ரு³த்தயோ
வ்ரு³த்தயோ⁵பி யா: கைஸ்சிது³பநாக³ரிகாத³யா: ப்ரகாஸரிதா: , தா
அபி க³தா: ஸ்ரவணகோ³சரம் | ரீதயஸ்ச வைத³ர்⁴ப்ரப்⁴ரு³தய: |
தத³வ்யதிரித்த: கோ⁵யம் த⁴வநிர்நாமேதி |

அந்யே ப்³ருய: – நாஸ்த்யேவ த⁴வநி: | ப்ரஸித்³த⁴ப்ரஸ்தாத²நவ்யதிரேகிண:
காவ்யப்ரகாரஸ்ய காவ்யத்வஹாநே: ஸஹ்ரு³த³யஹ்ரு³த³யாஹ்லாதி³ஸப்³தா³ர்த²-
மயத்வமேவ காவ்யலக்ஷணம் | ந சோக்தப்ரஸ்தாத²நாதி³ரேகிணோ மார்க³ஸ்ய
தத்ஸம்ப⁴வதி | ந ச தத்ஸமதாந்த:பாதிந: ஸஹ்ரு³த³யாந்
காம்ஸ்சித்பரிகல்பய தத்ப்ரஸித்³த⁴யா த⁴வநௌ காவ்யவ்யபதே³ஸ:
ப்ரவர்திதோ⁵பி ஸகலவித்³வந்மநோக்³ராஹிதாமவலம்ப³தே |

புநரபரே தஸ்யாபா⁴வமந்யதா² கத²யேயு: - ந ஸம்ப⁴வத்யேவ

த்⁴வநிர்நாமாபூர்வ: கஸ்சித் | காமநீயகமநதிவர்தமாநஸ்ய தஸ்யோக்தேஷ்வேவ
சாருத்வஹேதுஷ்வந்தர்பா⁴வாத் | தேஷாமந்யதமஸ்யைவ வா அபூர்வஸமா²யா-
மாத்தரகரணே யத்கிஞ்சந கத²நம் ஸ்யாத் |

கிஞ்ச வா³கி³விகல்பாநாமாநந்த்யாத் ஸம்ப⁴வத்யபி வா கஸ்மிம்ஸ்சித் காவ்ய-
லக்ஷணவிதா⁴யிபி:⁴ ப்ரஸித்³தை⁴ர்ப்ரத³ர்ஸிதே ப்ரகாரலேஸே த்⁴வநிர்த்⁴வநிரிதி
யதே³த³லீகஸஹ்ரு³த³யத்வபா⁴வநாமுகுலிதலோசநைர்ந்ரு³த்யதே , தத்ர
ஹேதும் ந வித்³ம: | ஸஹஸ்ரஸோ ஹி மஹாத்மபி⁴ரந்யைரலங்காரப்ரகாரா:
ப்ரகாஸிதா: ப்ரகாஸ்யந்தே ச | ந ச தேஷாமேஷா த³ஸா ஸ்ருயதே |
தஸ்மாத் ப்ரவாத³மாத்ரம் த்⁴வநி: | ந த்வஸ்ய க்ஷோத³க்ஷமம் தத்த்வம் கிஞ்சித்³பி
ப்ரகாஸயிதும் ஸக்யம் | ததா² சாந்யேந க்ரு³த ஏவாத்ர ஸ்லோக: —

யஸ்மிந்நஸ்தி ந வஸ்து கிஞ்சந மந:ப்ரஹ்லாதி³ ஸாலங்க்ரு³தி
வ்யுத்பந்நை ரசிதம் ச நைவ வசநைர்வக்ரோக்திஸூந்யம் ச யத் |
காவ்யம் தத்³த்⁴வநிநா ஸமந்விதமிதி ப்ரீத்யா ப்ரஸம்ஸஞ்ஜடோ³
நோ வித்³மோ⁵பி⁴த³தா⁴தி கிம் ஸுமதிநா ப்ரு³ஷ்ட: ஸ்வரூபம் த்⁴வநே: ||
பா⁴க்தமாஹுஸ்தமந்யே | அந்யே தம் த்⁴வநிஸம்ஜ்ஞிதம் காவ்யத்மாநம்
கு³ணவ்ரு³த்திரித்யாஹு: |

யத்³யபி ச த்⁴வநிஸப்³த³ஸங்கீர்தநேந காவ்யலக்ஷணவிதா⁴யிபி⁴ர்கு³ணவ்ரு³த்தி-
ரந்யோ வா ந கஸ்சித்ப்ரகார: ப்ரகாஸித: , ததா²பி அமுக²யவ்ரு³த்த்யா
காவ்யேஷு வ்யவஹாரம் த³ர்ஸயதா த்⁴வநிமார்³கோ³ மநாக்ஸ்ப்ரு³ஷ்டோ⁵பி ந
லக்ஷித இதி பரிகல்பயவமுக்தம் —“பா⁴க்தமாஹுஸ்தமந்யே”இதி |

கேசித்புநர்லக்ஷணகரணஸாலீநபு³த³த⁴யோ த்⁴வநேஸ்தத்த்வம் கி³ராமகோ³சரம்
ஸஹ்ரு³த³யஹ்ரு³த³யஸம்வேத்³யமேவ ஸமா²யாதவந்த: | தேநைவம்விதா⁴ஸு
விமதிஷு ஸ்தி²தாஸு ஸஹ்ரு³த³யமந:ப்ரீத்யே தத்ஸ்வரூபம் ப்³ரூம: |

தஸ்ய ஹி த்⁴வநே: ஸ்வரூபம் ஸகஸஸுதகவிகாவ்யோபநிஷத்³பூ⁴தமதிரமணீய-
மணீயஸீபி⁴ரபி சிரந்தநகாவ்யலக்ஷணவிதா⁴யிநாம் பு³த³தி⁴பி⁴ரநுந்மீலித-
பூர்வம் , அத² ச ராமாயணமஹாபா⁴ரதப்ர⁴ரு³திநி லக்ஷயே ஸர்வத்ர
ப்ரஸித்³த⁴வ்யவஹாரம் லக்ஷயதாம் ஸஹ்ரு³த³யாநாமாநந்தோ³ மநஸி லப⁴தாம்
ப்ரதிஷ்டா²மிதி ப்ரகாஸ்யதே || 1 ||

தத்ர த்⁴வநேரேவ லக்ஷயிதுமாரப்³த⁴ஸ்ய பூ⁴மிகாம் ரசயிதுமித்³முச்யதே —

யோ⁵ர்த:² ஸஹ்ரு³யஸ்லாக்⁴ய: காவ்யாத்மேதி வ்யவஸ்தி²த: |
வாச்யப்ரதீயமாநாக்²யௌ தஸ்ய ப்⁴தா³வுபௌ⁴ ஸ்ம்ரு³தௌ || 2 ||

காவ்யஸ்ய ஹி லலிதோசிதஸந்நிவேஸசாருண: ஸரீரஸ்யேவாத்மா ஸாரரூபதயா
ஸ்தி²த: ஸஹ்ரு³யஸ்லாக்⁴யோ யோ⁵ர்த²ஸ்தஸ்ய வாச்ய: ப்ரதீயமாநஸ்சேதி த்³வௌ
ப்⁴தௌ³ |

தத்ர வாச்ய: ப்ரஸித்³தோ⁴ ய: ப்ரகாரைருபமாதி³பி:⁴ |
ப³ஹுதா⁴ வ்யாக்ரு³த: ஸோ⁵ந்யை: —
காவ்யலக்ஷமவிதா⁴யிபி:⁴ |

— ததோ நேஹ ப்ரதந்யதே || 3 ||

கேவலமநூத்³யதே புநர்யதோ²பயோக³மிதி || 3 ||

ப்ரதீயமாநம் புநரந்யதே³வ வஸ்த்வஸ்தி வாணீஷு மஹாகவீநாம் |
யத்தத்ப்ரஸித்³தா⁴வயவாதிரித்தம் விபா⁴தி லாவண்யமிவாங்க³நாஸு || 4 ||

ப்ரதீயமாநம் புநரந்யதே³வ வாச்யாத்³வஸ்த்வஸ்தி வாணீஷு மஹாகவீநாம் |
யத்தத்ஸஹ்ரு³த³யஸுப்ரஸித்³த⁴ம் ப்ரஸித்³தே⁴ப்⁴யோ⁵லங்க்ரு³தே⁴ய: ப்ரதீதே⁴யோ
வா⁵வயவே⁴யோ வ்யதிரித்தத்வேந ப்ரகாஸதே லாவண்யமிவாங்க³நாஸு | யதா²
ஹ்யங்க³நாஸு லாவண்யம் ப்ரு³த²ந்நிர்வரண்யமாநம் நிகி²லாவயவவ்யதிரேகி
கிமப்யந்யதே³வ ஸஹ்ரு³த³யலோசநாம்ரு³தம் தத்த்வாந்தரம் தத்³வதே³வ ஸோ⁵ர்த:²
|

ஸ ஹ்யர்தோ² வாச்யஸாமர்த்²யாக்ஷிப்தம் வஸ்துமாத்ரமலங்காரரஸாத³யஸ்சேத்யநேக
ப்ரபே⁴த³ப்ரபி⁴ந்நௌ த³ர்ஸயிஷ்யதே | ஸர்வேஷு ச தேஷு ப்ரகாரேஷு தஸ்ய
வாச்யாத³ந்யத்வம் | ததா² ஹ்யாத³யஸ்தாவத்ப்ரபே⁴தோ³ வாச்யாத³ தூ³ரம்
விபே⁴த³வாந் |

ஸ ஹி கதா³சித்³வாச்யே விதி⁴ரூபே ப்ரதிஷேத⁴ரூப: | யதா² —

ப்⁴ரம தா⁴ர்மிக விஸ்ரப்³த:⁴ ஸ ஸூநகோ⁵த்³ய மாரிதஸ்தேந |
கோ³தா³வரீநதீ³க்ஷலலதாக³ஹநவாஸிநா த்³ரு³ப்தஸிம்ஹேந ||

க்வசித்³வாச்யே ப்ரதிஷேத⁴ரூபே விதி⁴ரூபோ யதா² —

ஸ்வஸ்ருரத்ர ஸேதே அத²வா நிமஜ்ஜதி அத்ராஹம் தி³வஸகம் ப்ரலோகய |
மா பதி²க ராதர்யநத:⁴ ஸய்யாயாமாவயோ: ஸயிஷ்டா:² ||

க்வசித்³வாச்யே விதி⁴ரூபே⁵நுப⁴யரூபோ யதா² —

வ்ரஜ மமைவைகஸ்யா ப⁴வந்து நி:ஸ்வாஸரோதி³தவ்யாநி |

மா தவாபி தயா விநா தா³க்ஷிண்யஹதஸ்ய ஜநிஷத ||

க்வசித்³வாச்யே ப்ரதிஷேத⁴ரூபே⁵நுப⁴யரூபோ யதா² —

ப்ரார்த²யே தாவத்ப்ரஸீத்³ நிவர்தஸ்வ முக²ஸஸரிஜ்யோத்ஸநாவினுப்ததமோநிவஹே |

அபி⁴ஸாரிகாணம் விக்⁴நம் கரோஷ்யந்யாஸாமபி ஹதாஸே ||

க்வசித்³வாச்யாத்³விபி⁴ந்நவிஷ்யத்வேந வ்யவஸ்தா²பிதோ யதா² —

கஸ்ய வா ந ப⁴வதி ரோஷோ த்³ரு³ஷ்ட்வா ப்ரியாயா: ஸவ்ரணமத⁴ரம் |

ஸப்⁴ரமரபத்³மாக்⁴ராணஸீலே வாரிதவாமே ஸஹஸ்வேதா³நீம் ||

அந்யே சைவம்ப்ரகாரா வாச்யாத்³விபே⁴தி³ந: ப்ரதீயமாநபே⁴தா:³ ஸம்ப⁴வந்தி |

தேஷாம் தி³ங்மாத்ரமேதத்ப்ரத³ர்ஸிதம் | த்³விதீயோ⁵பி ப்ரபே⁴தோ³ வாச்யாத்³விபி⁴ந்ந:

ஸப்⁴ரபஞ்சமக்³ரே த³ர்ஸயிஷ்யதே |

த்ரு³தீயஸ்து ரஸாதி³லக்ஷண: ப்ரபே⁴தோ³ வாச்யஸாமர்த்²யாக்ஷிப்த: ப்ரகாஸதே ,

ந து ஸாக்ஷாச்²ப்³த³வ்யாபாரவிஷய இதி வாச்யாத்³விபி⁴ந்ந ஏவ | ததா² ஹி

வாச்யத்வம் தஸ்ய ஸ்வஸப்³த³நிவேதி³தத்வேந வா ஸ்யாத் | விபா⁴வாதி³ப்ரதிபாத³நமுகே²ந

வா | புர்வஸமிந் பக்ஷே ஸ்வஸப்³த³நிவேதி³தத்வாபா⁴வே ரஸாதீ³நாமப்ரதீதிப்ரஸங்க:³

|

ந ச ஸர்வத்ர தேஷாம் ஸ்வஸப்³த³நிவேதி³தத்வம் | யத்ராப்யஸ்தி தத் , தத்ராபி

விஸரிஸ்டவிபா⁴வாதி³ப்ரதிபாத³நமுகே²நைவைஷாம் ப்ரதீதி: |

ஸ்வஸப்³தே³ந ஸா கேவலமநூத்³யதே , ந து ததக்ரு³தா விஷயாந்தரே ததா²

தஸ்ய அத³ர்ஸநாத் |

ந ஹி கேவலஸ்ரு³ங்ங்கா³ராதி³ஸப்³த³மாத்ரபா⁴ஜி விபா⁴வாதி³ப்ரதிபாத³ந்ரஹிதே

காவ்யே மநாக³பி ரஸவத்த்வப்ரதீதிரஸ்தி | யதஸ்ச ஸ்வாபி⁴தா⁴நமந்தரேண

கேவலேப்⁴யோ⁵பி விபா⁴வாதி³ப்⁴யோ விஸரிஸ்டேப்⁴யோ ரஸாதீ³நாம் ப்ரதீதி: |

கேவலாச்ச

ஸ்வாபி⁴தா⁴நாத³ப்ரதீதி: | தஸ்மாத்³ந்வயவ்யதிரேகாப்⁴யாமபி⁴தே⁴யஸாமர்த்²யா-

க்ஷிப்தத்வமேவ ரஸாதீ³நாம் | ந த்வபி⁴தே⁴யத்வம் கத²ஞ்சித் , இதி த்ரு³தீயோ⁵பி

ப்ரபே⁴தோ³ வாச்யாத்³விபி⁴ந்ந ஏவேதி ஸ்தி²தம் | வாச்யேந த்வஸ்ய ஸஹேவ

ப்ரதீதிநித்யக்³ரே

த³ர்ஸயிஷ்யதே |

காவ்யஸ்யாத்மா ஸ ஏவார்த²ஸ்ததா² சாதி³கவே: புரா |

க்ரௌஞ்சுத்³வந்த³வவியோகோ³த்த: ² ஸோக: ஸ்லோகத்வமாக³த: || 5 ||

விவித⁴வாச்யவாசகரசநாப்ரபஞ்சசாருண: காவ்யஸ்ய ஸ

ஏவார்த: ² ஸாரபூ⁴த: | சாதி³கவேர்வால்மீகே: நிறுதஸஹுசீ¹விரஹுகாதர-

க்ரௌஞ்சாக்ரந்த³ஜநித: ஸோக ஏவ ஸ்லோகதயா பரிணத: |

ஸோகோ ஹி கருணஸ்தா²யிபா⁴வ: | ப்ரதீயமாநஸ்ய சாந்யபே⁴த³த³ர்ஸநே⁵பி

ரஸபா⁴வமுகே²நைவோபலக்ஷணம் ப்ராதா⁴ந்யாத் |

ஸரஸ்வதீ ஸ்வாது³ தத³ர்²வஸ்து நி:ஷ்யந்த³மாநா மஹதாம் கவீநாம் |

அலோகஸாமாந்யமபி⁴வ்யநக்தி பரிஸ்பு²ரந்தம் ப்ரதிபா⁴விஸேஷம் || 6 ||

தத் வஸ்துதத்த்வம் நி:ஷ்யந்த³மாநா மஹதாம் கவீநாம் பா⁴ரதீ அலோகஸாமாந்யம்

ப்ரதிபா⁴விஸேஷம் பரிஸ்பு²ரந்தமபி⁴வ்யநக்தி | யேநாஸ்மிந்நதிவிசித்ரகவி-

பரம்பராவாஹிநி ஸம்ஸாரே காலிதா³ஸப்ர⁴ரு²தயோ த³வித்ரா: பஞ்சஷா வா

மஹாகவய இதி க³ண்யந்தே |

இத³ம் சாபரம் ப்ரதீயமாநஸ்யார்த²ஸ்ய ஸத்³பா⁴வஸாத⁴நம் ப்ரமாணம் —

ஸப்³தா³ர்²த²ஸாஸநஜ்ஞாநமாத்ரேணைவ ந வேத்³யதே |

வேத்³யதே ஸ து காவ்யார்த²தத்த்வஜ்ஞைரேவ கேவலம் || 7 ||

ஸோ⁵ர்தோ² யஸ்மாத்தகேவலம் காவ்யார்த²தத்த்வஜ்ஞைரேவ ஜ்ஞாயதே | யதி³ ச

வாச்யரூப ஏவாஸாவர்த: ² ஸ்யாதத்த³வாச்யவாசகரூபபரிஜ்ஞாநாதே³வ

தத்ப்ரதீதி: ஸ்யாத் | அத² ச வாச்யவாசகலக்ஷணமாத்ரக்ரு²தஸ்ரமாணம்

காவ்யதத்த்வார்த²பா⁴வநாவிமுகா²நாம் ஸ்வரஸ்ருத்யாதி³லக்ஷணமிவா⁵ப்ர-

கீ³தாநாம் கா³ந்த⁴ர்வலக்ஷணவிதா³மகோ³சர ஏவாஸாவர்த: ² |

ஏவம் வாச்யவ்யதிரேகிணே வ்யங்க்யஸ்ய ஸத்³பா⁴வம் ப்ரதிபாத³ய ப்ராதா⁴ந்யம்

தஸ்யைவேதி த³ர்ஸயதி —

ஸோ⁵ர்த²ஸ்தத³வ்யக்திஸாமர்த²யயோகீ³ ஸப்³த³ர்ஸ ச ஸ்சந |

யத்நத: ப்ரத்யபி⁴ஜ்ஞையெள தெள ஸப்³தா³ர்²தெள² மஹாகவே: || 8 ||

வ்யங்க்யோ⁵ர்த²ஸ்தத³வ்யக்திஸாமர்த²யயோகீ³ ஸப்³த³ர்ஸ ச ஸ்சந , ந ஸப்³த³-

மாத்ரம் | தாவேவ ஸப்³தா³ர்²தெள² மஹாகவே: ப்ரத்யபி⁴ஜ்ஞையெள | வ்யங்க்யவ்யஞ்ஜ-

காப்⁴யாமேவ ஸுப்ரயுக்தாப்⁴யாம் மஹாகவித்வலாபோ⁴ மஹாகவீநாம் , ந

வாச்யவாசகரசநாமாத்ரேண |

இதா³நீம் வ்யங்க்³யவ்யஞ்ஜகயோ: ப்ராதா⁴ந்யே⁵பி யத்³வாச்யவாசகாவேவ
ப்ரத்²மமுபாத்³தே² கவயஸ்தத்³பி யுத்தமேவேத்யாஹ —

ஆலோகார்தீ² யதா² தீ³பஸிகா²யாம் யத்நவாஞ்ஜந: |
தது³பாயதயா தத்³வத்³ர்தே² வாச்யே ததா³த்³ரு²: || 9 ||

யதா² ஹ்யாலோகார்தீ² ஸந்நபி தீ³பஸிகா²யாம் யத்நவாஞ்ஜநோ ப⁴வதி தது³-
பாயதயா | ந ஹி தீ³பஸிகா²மந்நரேணாலோக: ஸம்⁴வதி | தத்³வ்யங்க்³யமர்த்²ம்
ப்ரத்யாத்³ரு²தோ ஜநோ வாச்யே⁵ர்தே² யத்நவாந் ப⁴வதி | அநேந ப்ரதிபாத்³கஸ்ய
கவேர்வ்யங்க்³யமர்த்²ம் ப்ரதி வ்யாபாரோ த்³ர்ஸித: || 9 ||

ப்ரதிபாத்³யஸ்யாபி தம் த்³ர்ஸயிதுமாஹ —
யதா² பதா³ர்த்²த்³வாரேண வாக்யார்த: ² ஸம்ப்ரதீயதே |
வாச்யார்த்²பூர்விகா தத்³வத்³ப்ரதிபத்தஸ்ய வஸ்துந: || 10 ||

யதா² ஹி பதா³ர்த்²த்³வாரேண வாக்யார்தா²வக³மஸ்ததா² வாச்யார்த்²ப்ரதீதி-
பூர்விகா வ்யங்க்³யஸ்யார்த்²ஸ்ய ப்ரதிபத்தி: || 10 ||

இதா³நீம் வாச்யார்த்²ப்ரதீதிபூர்வகத்வே⁵பி தத்³ப்ரதீதேர்வ்யங்க்³யஸ்யார்த்²ஸ்ய
ப்ராதா⁴ந்யம் யதா² ந வ்யாலுப்யதே ததா² த்³ர்ஸயதி —

ஸ்வஸாமர்த்²யவஸேநைவ வாக்யார்த்²ம் ப்ரதிபாத்³யந் |
யதா² வ்யாபாரநிஷ்பத்தௌ பதா³ர்தோ² ந விபா⁴வ்யதே || 11 ||

யதா² ஸ்வஸாமர்த்²யவஸேநைவ வாக்யார்த்²ம் ப்ரகாஸயந்நபி பதா³ர்தோ²
வ்யாபாரநிஷ்பத்தௌ ந பா⁴வ்யதே விப⁴க்ததயா || 11 ||

தத்³வத்ஸேதஸாம் ஸோ⁵ர்தோ² வாச்யார்த்²விமுகா²த்மநாம் |
பு³த்³தௌ⁴ தத்த்வார்த்²த்³ர்ஸிந்யாம் ஜ²டித்யேவாவபா⁴ஸதே || 12 ||

ஏவம் வாச்யவ்யதிரேகிணோ வ்யங்க்³யஸ்யார்த்²ஸ்ய ஸத்³பா⁴வம் ப்ரதிபாத்³ய ப்ரக்ரு²த
உபயோஜயந்நாஹ —

யத்ரார்த: ² ஸப்³தோ³ வா தமர்த்²முபஸர்ஜநீக்ரு²தஸ்வார்தௌ² |
வ்யங்க்த: காவ்யவிஸேஷ: ஸ த்⁴வநிரிதி ஸூ¹ரிபி:⁴ கதி²த: || 13 ||

யத்ரார்தோ² வாச்யவிஸேஷ: வாசகவிஸேஷ: ஸப்³தோ³ வா தமர்த்²ம் வ்யங்க்த: ,
ஸ காவ்யவிஸேஷோ த்⁴வநிரிதி |

அநேந வாச்யவாசகசாருத்வஹேதுப்⁴ய உபமாதி³ப்⁴யோ⁵நுப்ராஸாதி³ப்⁴யஸ்ச
விப⁴க்த ஏவ த்⁴வநேர்விஷய இதி த³ர்ஸிதம் | யத³ப்யுக்³தம் —
“ப்ரஸித்³த்⁴ப்ரஸ்தா²நாதிக்ரமிணே மார்க³ஸ்ய காவ்யஹாநேர்த்⁴வநிர்நாஸ்தி”இதி ,
தத³ப்யுக்³தம் | யதோ லக்ஷணக்ரு³தாமேவ ஸ கேவலம் ந ப்ரஸித்³த்⁴ , லக்ஷயே
து பரீக்ஷயமாணே ஸ ஏவ ஸஹ்ரு³த்யஹ்ரு³த்யாஹ்லாத³காரி காவ்யதத்த்வம் |
ததோ⁵ந்யச்சித்ரமேவேத்யக்³ரே த³ர்ஸயிஷ்யாம: |

யத³ப்யுக்³தம் —“காமநீயகமநதிவர்³தமாநஸ்ய தஸ்யோக்தாலங்காராதி³-
ப்ரகாரேஷ்வந்தர்பா⁴வ:“ இதி , தத³ப்யஸமீ³நம் ; வாச்யவாசகமாத்ரா-
ஸ்ரயிணி ப்ரஸ்தா²நே வ்யங்க³யவ்யஞ்ஜகஸமாஸ்ரயேண வ்யவஸ்தி²தஸ்ய த்⁴வநே:
கத²மந்தர்பா⁴வ: , வாச்யவாசகசாருத்வஹேதவோ ஹி தஸ்யாங்க³பூ⁴தா: ,
ஸ த்வங்கி³ரூப ஏவேதி ப்ரதிபாத³யிஷ்யமாணத்வாத் |

பரிகரஸ்³லோகாஸ்சாத்ர —

வ்யங்க³யவ்யஞ்ஜகஸம்³ப³ந்த⁴நிப³ந்த⁴நதயா த்⁴வநே: |
வாச்யவாசகசாருத்வஹேத்வந்த:பாதிதா குத: ||

நநு யத்ர ப்ரதீயமாநஸ்யா²ர்த²ஸ்ய வைஸத்³யேநாப்ரதீதி: ஸ நாம மா பூ⁴த்³
த்⁴வநேர்விஷய: | யத்ர து ப்ரதீதிரஸ்தி , யதா² —

ஸமாஸோக்த்யாக்ஷேபாநுக்³தநிமித்தவிஸேஷோக்திபர்யாயோக்தாபஹ்ருதி³பகஸங்கரா-

லங்காராதௌ³ , தத்ர த்⁴வநேரந்தர்பா⁴வோ ப⁴விஷயதீ³யாதி³ நிராகர்த்³மபி⁴ஹிதம்
—“உபஸர்ஜனீக்ரு³தஸ்வார்தௌ²“ இதி |

அர்தோ² கு³ணீக்ரு³தாத்மா , கு³ணீக்ரு³தாபி⁴தே⁴ய: ஸப்³தோ³ வா யத்ரார்தா²ந்தர-
மபி⁴வ்யநக்தி ஸ த்⁴வநிரிதி | தேஷு கத²ம் தஸ்யாந்தர்பா⁴வ: | வ்யங்க³யப்ராதா⁴ந்யே
ஹி த்⁴வநி: | ந சைதத்ஸமாஸோக்த்யாதி³ஷ்வஸ்தி |

ஸமாஸோக்தௌ தாவத் —

உபோட⁴ராகே³ண விலோலதாரகம் ததா² க்³ரு³ஹீதம் ஸஸிநா நிஸாமுக²ம் |
யதா² ஸமஸ்தம் திமிராம்ஸுகம் தயா புரோ⁵பி ராகா³த்³க³லிதம் ந லக்ஷிதம் ||

இத்யாதௌ³ வ்யங்க³யேநாநுக³தம் வாச்யமேவ ப்ராதா⁴ந்யேந ப்ரதீயதே ஸமாரோபித-
நாயிகாநாயகவ்யவஹாரயோர்³நிஸாஸஸிநோரேவ வாக்யார்த²த்வாத் |

ஆக்ஷேபே⁵பி வ்யங்க்யவிஸேஷாக்ஷேபி⁵னோ⁵பி வாச்யஸ்யைவ சாருத்வம்
ப்ராதா⁴ந்யேந

வாக்யார்²த் ஆக்ஷேபோக்திஸாமர்த்த்யாதே³வ ஜ்ஞாயதே | ததா²ஹி - தத்ர
ஸப்³தோ³பாருடோ⁴

விஸேஷாபி⁴தா⁴நேச்ச²யா ப்ரதிஷேத⁴ருபோ ய ஆக்ஷேப: ஸ ஏவ வ்யங்க்யவிஸேஷ-
மாக்ஷிபந்முக்²யம் காவ்யஸரீரம் |

சாருத்வோத்கர்ஷநிப³ந்த⁴நா ஹி வாச்யவ்யங்க்யயோ: ப்ராதா⁴ந்யவிவக்ஷா |
யதா² —

அநூராக³வதீ ஸந்த⁴யா தி³வஸஸ்தத்புரஸ்ஸர: |

அஹோ தை³வக³தி: கீத்³ரு³க்ததா²பி ந ஸமாக³ம: ||

அத்ர ஸத்யாமபி வ்யங்க்யப்ரதீதௌ வாச்யஸ்யைவ சாருத்வமுத்கர்ஷவதி³தி
தஸ்யைவ

ப்ராதா⁴ந்யவிவக்ஷா |

யதா² ச தீ³பகாபஹ்நுத்யாதௌ³ வ்யங்க்யத்வேநோபமாயா: ப்ரதீதாவபி ப்ராதா⁴ந்யேநா-

விவக்ஷிதத்வாந்ந தயா வ்யபதே³ஸஸ்தத³வத³த்ராபி த்³ரஷ்டவ்யம் |

அநுத்தநிமித்தாயாமபி விஸேஷோக்தௌ —

ஆஹூ¹தோ⁵பி ஸஹாயைரோமித்யுக்³த்வா விமுக்தநித்³ரோ⁵பி |

க³ந்நுமநா அபி பதி²க: ஸங்கோசம் நைவ ஸிதி²லயதி ||

இத்யாதௌ³ வ்யங்க்யஸ்ய ப்ரகரணஸாமர்த்த்யாத்³ப்ரதீதிமாத்ரம் ந து தத்³ப்ரதீதிநிமித்தா

காசிச்சாருத்வநிஷ்பத்திரிதி ந ப்ராதா⁴ந்யம் | பர்யாயோக்தே⁵பி யதி³ ப்ராதா⁴ந்யேந

வ்யங்க்யத்வம் தத்³ப⁴வது நாம தஸ்ய த்⁴வநாவந்தர்⁴பா⁴:வ: | ந து த்⁴வநேஸ்தத்ராந்த-

ர்⁴பா⁴:வ: | தஸ்ய மஹாவிஷயத்வேநாங்கி³த்வேந ச ப்ரதிபாத³யிஷ்யமாணத்வாத் | ந

புந: பர்யாயோ பா⁴மஹோதா³ஹ்ரு³தஸத்³ரு³ஸே வ்யங்க்யஸ்யைவ ப்ராதா⁴ந்யம் |

வாச்யஸ்ய

தத்ரோபஸர்ஜநாபா⁴வேநாவிவக்ஷிதத்வாத் |

அபஹ்நுதித்³பகயோ: புநர்வாச்யஸ்ய ப்ராதா⁴ந்யம் வ்யங்க்யஸ்ய சாநுயாயித்வம்

ப்ரஸித்³த⁴மேவ |

ஸங்கராலங்காரே⁵பி யத³லங்காரோ⁵லங்காராந்தரச்சா²யாமநுக்³ரு³ஹ்ணாதி ,

ததா³ வ்யங்க்யஸ்ய ப்ராதா⁴ந்யேநாவிவக்ஷிதத்வாந்ந த்⁴வநிவிஷயத்வம் |

அலங்காரத்³வ்யஸம்பா⁴வநாயாம் து வாச்யவ்யங்க்³யயோ: ஸமம் ப்ராதா⁴ந்யம் |
அத்² வாச்யோபஸர்ஜநீபா⁴வேந வ்யங்க்³யஸ்ய தத்ராவுஸ்தா²நம் ததா³ ஸோ⁵பி
த்⁴வநிவிஷயோ⁵ஸ்து , ந து ஸ ஏவ த்⁴வநிரிதி வக்தும் ஸக்யம் | பர்யாயோக்த-
நிர்தி³ஷ்டந்யாயாத் |

அபி ச ஸங்கராலங்காரே⁵பி ச க்வசித் ஸங்கரோக்திரேவ த்⁴வநிஸம்பா⁴வநாம்
நிராகரோதி |

அப்ரஸ்துதப்ரஸம்ஸாயாமபி யதா³ ஸாமாந்யவிஸேஷபா⁴வாந்நிமித்தநிமித்தி-
பா⁴வாத்³வா அபி⁴தீ⁴யமாநஸ்யாப்ரஸ்துதஸ்ய ப்ரதீயமாநேந ப்ரஸ்துதேநாபி⁴-
ஸம்ப்³ந்த⁴ஸ்ததா³பி⁴தீ⁴யமாநப்ரதீயமாநயோ: ஸமமேவ ப்ராதா⁴ந்யம் |

யதா³ தாவத்ஸாமாந்யஸ்யாப்ரஸ்துதஸ்யாபி⁴தீ⁴யமாநஸ்ய ப்ராகரணிகேந
விஸேஷேண ப்ரதீயமாநேந ஸம்ப்³ந்த⁴ஸ்ததா³ விஸேஷப்ரதீதேள ஸத்யாமபி
ப்ராதா⁴ந்யேந தத்ஸாமாந்யேநாவிநாபா⁴வாத்ஸாமாந்யஸ்யாபி ப்ராதா⁴ந்யம் |
யதா³பி விஸேஷஸ்ய ஸாமாந்யநிஷ்ட²த்வம் ததா³பி ஸாமாந்யஸ்ய ப்ராதா⁴ந்யே
ஸாமாந்யே ஸர்வவிஸேஷா⁵னாமந்தர்பா⁴வாத்³விஸேஷஸ்யாபி ப்ராதா⁴ந்யம் |
நிமித்தநிமித்திபா⁴வே சாயமேவ ந்யாய: |

யதா³ து ஸாரூப்யமாத்ரவஸேநாப்ரஸ்துதப்ரஸம்ஸாயாமப்ரக்ரு²தப்ரக்ரு²தயோ:
ஸம்ப்³ந்த⁴ஸ்ததா³ப்யப்ரஸ்துதஸ்ய ஸரூபஸ்யாபி⁴தீ⁴யமாநஸ்ய ப்ராதா⁴ந்யேநா-
விவக்ஷாயாம் த்⁴வநாவேவாந்த:பாத: | இதரதா² த்வலங்காராந்தரமேவ |
தத்³யமத்ர ஸங்க்ஷேப: —

வ்யங்க்³யஸ்ய யத்ராப்ராதா⁴ந்யம் வாச்யமாத்ராந்யாயிந: |
ஸமாஸோக்த்யாத்³யஸ்தத்ர வாச்யாலங்க்ரு²தய: ஸ்பு²டா: ||

வ்யங்க்³யஸ்ய ப்ரதிபா⁴மாத்ரே வாச்யார்தா²நுக³மே⁵பி வா |
ந த்⁴வநிர்யத்ர வா தஸ்ய ப்ராதா⁴ந்யம் ந ப்ரதீயதே ||

தத்பராவேவ ஸப்³தா³ர்தேள² யத்ர வ்யங்க்³யம் ப்ரதி ஸ்தி²தேள |
த்⁴வநே: ஸ ஏவ விஷயோ மந்தவ்ய: ஸங்கரோஜ்ஜி²த: ||

தஸ்மாந்ந த்⁴வநேந்யத்ராந்தர்பா⁴வ: | இதஸ்ச நாந்தர்பா⁴வ: ; யத:
காவ்யவிஸேஷோ⁵ங்க்³ த்⁴வநிரிதி கதி²த: | தஸ்ய புநரங்கா³நி —
அலங்காரா கு³ண வ்ரு³த்தயஸ்சேதி ப்ரதிபாத்³யிஷ்யந்நதே | ந சாவயவ ஏவ

ப்ரு²க்³பூ⁴தோ⁵வயவீதி ப்ரஸித்³த:⁴ | அப்ரு²த்²க்³பா⁴வே து தத்³ங்க³த்வம்
தஸ்ய | ந து தத்த்வமேவ | யத்ராபி வா தத்த்வம் தத்ராபி த்⁴வநேர்³மஹாவிஷய-
த்வாந்ந தந்நிஷ்ட²த்வமேவ | “ஸூரிபி:⁴ கதி²த” இதி வித்³வது³பஜ்ஞேயமுக்தி: ,
ந து யதா²கத²ஞ்சித்³ப்ரவ்ரு²த்தேதி ப்ரதிபாத்³யதே | ப்ரத²மே ஹி வித்³வாம்ஸோ
வையாகரண: , வ்யாகரணமூலத்வாத்ஸர்வவித்³யாநாம் | தே ச ஸ்ருயமாணேஷு
வர்ணேஷு த்⁴வநிரிதி வ்யவஹரந்தி |

ததை²வாந்யைஸ்தந்மதாநுஸாரிபி:⁴ ஸூரிபி:⁴ காவ்யதத்த்வார்த²த்³ர்ஸிபி⁴-
ர்வாச்யவாசகஸம்மிர்: ஸப்³தா³த்மா காவ்யமிதி வ்யபதே³ஸ்யோ வ்யஞ்ஜக-
த்வஸாம்யாத்³த்⁴வநிரித்யுக்²: | ந சைவம்வித⁴ஸ்ய த்⁴வநேர்³வக்ஷ்யமாணப்ரபே⁴த³-
தத்³பே⁴த³ஸங்கலநயா மஹாவிஷயஸ்ய யத்³ப்ரகாஸநம் தத்³ப்ரஸித்³தா⁴லங்கார-
விஸேஷமாத்³ப்ரதிபாத்³நேந துஸ்யமிதி தத்³பா⁴விதசேதஸாம் யுக்²த ஏவ
ஸம்ரம்ப:⁴ | ந ச தேஷு கத²ஞ்சித்³ர்ஷ்யயா கலுஷிதஸேமுஷீகத்வ-
மாவிஷ்கரணீயம் | ததே³வம் த்⁴வநேஸ்தாவத்³பா⁴வவாதி³ந: ப்ரத்யுக்²தா: |

அஸ்தி த்⁴வநி: | ஸ சாஸாவவிவக்ஷிதவாச்யோ விவக்ஷிதாந்யபரவாச்யஸ்சேதி
த்³விவித:⁴ ஸாமாந்யேந |

தத்ராத்³யஸ்யோதா³ஹரணம் —

ஸூவர்ணபுஷ்பாம் ப்ரு²தி²வீம் சிந்வந்தி புருஷாஸ்த்ரய: |

ஸூரர்ஸ ச் க்ரு²த்வித்³யஸ்ச யஸ்ச ஜாநாதி ஸேவிதும் ||

த்³விதீயஸ்யாபி —

ஸிக²ரிணி க்வ நு நாம் கியச்சிரம் கிமபி⁴தா⁴நமஸாவகரோத்தப: |

தருணி யேந தவாத்⁴ரபாடலம் த்³ஸுதி பி³ம்ப்³ப²லம் ஸாகஸாவக: || 13 ||

யத்³ப்யுக்²தம் ப⁴க்திர்⁴த்⁴வநிரிதி , தத்³ப்ரதிஸமாதீ⁴யதே —

ப⁴க்த்யா பி³ப⁴ர்³தி நைகத்வம் ரூபபே⁴தா³த்³யம் த்⁴வநி:

அயமுக்²தப்ரகாரோ த்⁴வநிர்⁴ப⁴க்த்யா நைகத்வம் பி³ப⁴ர்³தி பி⁴ந்நரூபத்வாத் |

வாச்யவ்யதிரிக்தஸ்யார்த²ஸ்ய வாச்யவாசகாப்யாம் தாத்³ப்ரயணே ப்ரகாஸநம்

யத்ர வ்யங்க³யப்ராதா⁴ந்யே ஸ த்⁴வநி: | உபசாரமாத்ரம் து ப⁴க்தி: |

மா சைதத்ஸ்யாத்³ப⁴க்திர்⁴லக்ஷணம் த்⁴வநேரித்யாஹ —

அதிவ்யாப்தேரதா²வ்யாப்தேர்³ந சாஸௌ லக்ஷயதே தயா || 14 ||

நைவ ப⁴க்த்யா த்⁴வநிர்⁴லக்ஷயதே | கத²ம் ? அதிவ்யாப்தேரவ்யாப்தேஸ்ச |

தத்ராதிவ்யாப்திர்⁴வநிவ்யதிரிக்தே⁵பி விஷயே ப⁴க்தே: ஸம்⁴வாத் | யத்ர ஹி
வ்யங்க்³யக்ரு³த்⁴ம் மஹத்ஸௌஷ்ட²வம் நாஸ்தி தத்ராப்யபசரிதஸப்³த³வ்ரு³த்த்யா
ப்ரஸித்³த்யநூரோத⁴ப்ரவர்திதவ்யவஹாரா: கவயோ த்³ரு³ஸ்யந்தே | யதா² —

பரிம்லாநம் பீநஸ்தநஜக⁴நஸங்கா³து³ப⁴யத-
ஸ்தநோர்மத்⁴யஸ்யாந்த: பரிமிலநமப்ராப்ய ஹரிதம் |
இத³ம் வ்யஸ்தந்யாஸம் ஸ்லத²ப⁴ஜலதா³க்ஷேபவலரை:
க்ரு³ஸாங்க்³யா: ஸந்தாபம் வத³தி பி³ஸிநீபத்ரஸயநம் ||

ததா² —
ஸதக்ரு³த்வோ⁵வருத்⁴யதே ஸஹஸ்ரக்ரு³த்வஸ்சம்³யதே |
விரம்ய புநா ரம்யதே ப்ரியோ ஜநோ நாஸ்தி புநருக்தம் ||

ததா² —
குபிதா: ப்ரஸந்நா அவருதி³தவத³நா விஹஸந்த்ய: |
யதா² க்³ரு³ஹீதாஸ்ததா² ஹ்ரு³த³யம் ஹரந்தி ஸ்வைரிண்யோ மஹிலா: ||

ததா² —
பா⁴ர்யாயா: ப்ரஹாரோ நவலதயா த³த்த: ப்ரியேண ஸ்தநப்ரு³ஷ்டே² |
ம்ரு³து³கோ⁵பி து:³ஸஹ இவ ஜாதோ ஹ்ரு³த³யே ஸபத்நீநாம் ||

ததா² —
பரார்²தே² ய: பீடா³மநுப⁴வதி ப⁴ங்கே³பி மது⁴ரோ
யதீ³ய: ஸர்வேஷாமிஹ க²லு விகாரோ⁵ப்யபி⁴மத: |
ந ஸம்ப்ராப்தோ வ்ரு³த்தி⁴ம் யதி³ ஸ ப்⁴ரு³ஸமக்ஷேத்ரபதித:
கிமிக்ஷார்தோ³ஷோ⁵ஸௌ ந புநரகு³ணயா மருப⁴வ: ||

இத்யத்ரேக்ஷுபக்ஷே⁵நுப⁴வதிஸப்³த:³ | ந சைவம்வித:⁴ கதா³சித³பி
த்⁴வநேர்விஷய: |

யத: —
உக்த்யந்தரேணஸக்யம் யத்தச்சாருத்வம் ப்ரகாஸயந் |
ஸப்³தோ³ வ்யஞ்ஜகதாம் பி³ப்⁴ரத்³ த்⁴வந்யுக்³தேர்விஷயீ⁴வேத் || 15 ||

அத்ர சோதா³ஹ்ரு³தே விஷயே நோக்த்யந்தராஸக்யசாருத்வவ்யக்திஹேது:
ஸப்³த:³ | கிஞ்ச —

ருடா⁴ யே விஷயே⁵ந்யத்ர ஸப்³தா:³ ஸ்வவிஷயாத³பி |

லாவண்யாத்³யா: ப்ரயுக்தாஸ்தே ந ப⁴வந்தி பத³ம் த்⁴வநே: || 16 ||

தேஷு சோபசரிதஸப்³த³வ்ரு'த்திரஸ்தீதி | ததா²விதே⁴ ச விஷயே
க்வசித்ஸம்ப⁴வந்நபி த்⁴வநிவ்யவஹார: ப்ரகாராந்தரேண ப்ரவர்ததே |
ந ததா²வித⁴ஸப்³த³முகே²ந |

அபி ச —

முக²யாம் வ்ரு'த்திம் பரித்யஜ்ய கு³ணவ்ரு'த்த்யா⁵ர்த²த³ர்ஸநம் |
யது³த்³தி³ஸ்ய ப²லம் தத்ர ஸப்³தோ³ நைவ ஸ்க²லத்³க³தி: || 17 ||

தத்ர ஹி சாருத்வாதிஸயவிஸரிஷ்டா²ர்த²ப்ரகாஸநலக்ஷணே ப்ரயோஜநே
கர்தவ்யே யதி³ ஸப்³த³ஸ்யாமுக²யதா ததா³ தஸ்ய ப்ரயோகே³ து³ஷ்டதைவ ஸ்யாத் |
ந சைவம் ; தஸ்மாத் —

வாசகத்வாப்ரயேணவ கு³ணவ்ரு'த்திர்வ்யவஸ்தி²தா |
வ்யஞ்ஜகத்வைகமூலஸ்ய த்⁴வநே: ஸ்யா³ல்லக்ஷணம் கத²ம் || 18 ||

தஸ்மாத்³ந்யோ த்⁴வநிரந்யா ச கு³ணவ்ரு'த்தி: | அவ்யாப்திரப்யஸ்ய லக்ஷணஸ்ய |
ந ஹி த்⁴வநிப்ரபே⁴தோ³ விவக்ஷிதாந்யபரவாச்யலக்ஷண: | அந்யே ச
ப³ஹவ: ப்ரகாரா ப⁴க்த்யா வ்யாப்யந்த: ; தஸ்மாத்³ப⁴க்திரலக்ஷணம் || 18 ||

கஸ்யசித்³ த்⁴வநிபே⁴த³ஸ்ய ஸா து ஸ்யாது³பலக்ஷணம் |

ஸா புநர்ப⁴க்திர்வக்ஷயமாணப்ரபே⁴த³மத்⁴யாத³ந்யதமஸ்ய பே⁴த³ஸ்ய யதி³
நாமோபலக்ஷணதயா ஸம்பா⁴வ்யேத ; யதி³ ச கு³ணவ்ரு'த்த்யைவ த்⁴வநி-
ர்லக்ஷயத இது³ச்யதே தத³பி⁴தா⁴வ்யாபாரேண ததி³தரோ⁵லங்காரவர்க: ³
ஸமக்³ர ஏவ லக்ஷயத இதி ப்ரத்யேகமலங்காராணம் லக்ஷணகரண-
வையர்த²யப்ரஸங்க: ³ | கிம் ச

லக்ஷணே⁵ந்யை: க்ரு'தே சாஸ்ய பக்ஷஸம்ஸித்³தி⁴ரேவ ந: || 19 ||

க்ரு'தே⁵பி வா பூர்வமேவாந்யைர்த்⁴வநிலக்ஷணே பக்ஷஸம்ஸித்³தி⁴ரேவ ந: ;
யஸ்மாத்³த்⁴வநிரஸ்தீதி ந: பக்ஷ: | ஸ ச ப்ராகே³வ ஸம்ஸித்³த⁴ இத்யயத்ந-
ஸம்பந்நஸமீஹிதார்தா: ² ஸம்வ்ரு'த்தா: ஸம்: | யே⁵பி ஸஹ்ரு'த³யஹ்ரு'த³ய-
ஸம்வேத்³யமநாக²யேயமேவ த்⁴வநேராத்மாநமாந்நாஸிஷுஸ்தே⁵பி ந பரீக்ஷய
வாதி³ந: | யத உக்த்யா நீத்யா வக்ஷயமாணயா ச த்⁴வநே: ஸாமாந்யவிஸே-
ஷலக்ஷணே ப்ரதிபாதி³தே⁵பி யத்³யநாக²யேயத்வம் தத்ஸர்வேஷாமேவ வஸ்தூநாம்
தத்ப்ரஸக்தம் | யதி³ புநர்த்⁴வநேரதிஸயோக்த்யாந்யா காவ்யாந்தராதிஸாயி

தை: ஸ்வரூபமாக்²யாயதே தத்தே⁵பி யுக்தாபி⁴தா⁴யிந ஏவ ॥

இதி ஸ்ரீராஜாநகாநந்த³வர்த⁴நாசார்யவிரசிதே த⁴வந்யாலோகே ப்ரத²ம: உத்³யோத: ॥

Encoded by Rajani Arjun Shankar

DhvanyAlokah Udyotah 1

pdf was typeset on October 7, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

